

Warszawa, 14 stycznia 2022 r.

Główny Inspektorat Farmaceutyczny
ul. Senatorska 12
00-082 Warszawa

STANOWISKO
FUNDACJI NA RZECZ PACJENTÓW OPIEKA FARMACEUTYCZNA W CENTRUM UWAGI
w sprawie projektu strategii Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej na lata 2022-2025 w wersji
opublikowanej dnia 03.01.2022 r.

Szanowna Pani Minister,

W związku z opublikowaniem w dniu 03.01.2022 r. na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego (dalej: „GIF”) projektu strategii Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej na lata 2022-2025 (dalej: „Projekt”), działając w imieniu Fundacji na Rzecz Pacjentów Opieka Farmaceutyczna w Centrum Uwagi (dalej: „Fundacja”), przedstawiam uwagi do zaproponowanych w Projekcie zapisów wraz z prośbą o ich rozważenie i uwzględnienie w ostatecznej wersji Projektu.

Fundacja z satysfakcją przyjęła informację o rozpoczęciu prac nad strategią Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej na lata 2022-2025. Ogromne uznanie z naszej strony zyskuje propacjenckie podejście Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego i umiejscowienie działań na rzecz ochrony zdrowia i życia pacjentów w Misji działania Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej. Naszym zdaniem, jest to właściwym i słusznym kierunkiem na drodze ulepszania i wzmacniania systemu opieki zdrowotnej w Polsce.

Jako Fundacja, która powstała po to, by działać na rzecz pacjentów i aktywnie promować model opieki zdrowotnej stawiający pacjenta w centrum systemu ochrony zdrowia, bardzo cieszymy się, że w Projekcie dokumentu zostały podniesione tak ważne z perspektywy pacjentów zagadnienia, tj.:

- Dostępność do leków,
- Komunikacja,
- Satysfakcja pacjenta.

Podobnie cieszy wyodrębniona w dokumencie „perspektywa pacjenta”, który jest ostatecznym odbiorcą usług i wartości dostarczanych przez inspekcję farmaceutyczną, jednak w naszej ocenie wymienione w niej działania oraz mierniki są niepełne.

Z punktu widzenia organizacji społecznej, zdecydowanie zauważamy konieczność sprawowania nadzoru nad interesariuszami rynku farmaceutycznego i naszym zdaniem, w wielu aspektach powinien być on zwiększony w celu zapewnienia, z jednej strony – jak najwyższej jakości oraz dostępności produktów leczniczych dla pacjentów, z drugiej zaś – wysokiej jakości obsługi i dostarczanych informacji, które w sposób bezpośredni związane są z obecnością wykwalifikowanych farmaceutów w aptece, i za których nadzór odpowiada Państwowa Inspekcja Farmaceutyczna. Pragniemy jednak w tym miejscu zwrócić uwagę również na zagrożenia, które wynikają z braku transparentnych

i racjonalnych wymagań wobec interesariuszy rynku aptecznego, które służyłyby zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu lekowego i dostępności leków oraz substancji niezbędnych w innowacyjnych terapiach. Przekłada się to na zauważalne ograniczenie możliwości planowania biznesu, zarówno przez hurtownie farmaceutyczne, jak i apteki, co bezpośrednio w negatywny sposób wpływa na pogorszenie sytuacji pacjentów, którym nierzadko zabierany jest dostęp do apteki, często zlokalizowanej przy najbliższym ośrodku zdrowia. Ograniczenie dostępu do apteki, ogranicza tym samym dostęp do leków czy porad farmaceutów.

Z punktu widzenia pacjenta ważne są działania, które zapewniają bezpośredni, niezakłócony dostęp do produktów leczniczych, dostęp do farmaceuty i opieki farmaceutycznej oraz transparentna komunikacja z pacjentem w odniesieniu do zakresu usług świadczonych w aptekach.

Dostępność do produktów leczniczych, należy rozumieć, m.in. jako liczbę aptek oraz aktywnych zawodowo farmaceutów. Tymczasem z niepokojem zauważamy znaczny spadek liczby placówek aptecznych. Według obliczeń Grant Thornton (na podstawie danych z Krajowego Rejestru Zezwoleń na Prowadzenie Aptek Ogólnodostępnych i Punktów Aptecznych), w 2020 roku utrzymał się trend spadku liczby aptek w Polsce. Ubyło 828 podmiotów, z 14 181 na koniec 2019 roku do 13 353 na koniec 2020 roku¹.

Naszym zdaniem dostępność placówek aptecznych na terytorium całego kraju oraz wysokie kwalifikacje zawodowe farmaceutów mogą przyczynić się do zwiększenia efektywności i jakości całego modelu opieki zdrowotnej oraz stanowić idealne narzędzie do promowania profilaktyki zdrowotnej. Usługi opieki farmaceutycznej powinny być dostępne w niedalekiej odległości od miejsca zamieszkania pacjenta, czemu zamykanie aptek na pewno sprzyjać nie będzie.

Ponadto, wyniki opracowanej przez GUS *Prognozy Ludności* jednoznacznie wskazują na **pogłębianie się procesu starzenia** polskiego społeczeństwa. Jednocześnie, pomimo spodziewanego spadku ogólnej liczby ludności spodziewany jest **systematyczny wzrost liczby ludności w wieku 60 lat i więcej**. Zgodnie z przedstawionymi przez GUS danymi, w roku 2030 osób w wieku 60+ będzie prawie 30%, a w 2050 roku przekroczy liczbę 40% ludności w Polsce.

Kolejnym aspektem jest **niedobór personelu medycznego w obliczu starzejącego się społeczeństwa**. To wyzwanie, przed którym nie od dziś stoi cała służba zdrowia. Badania pokazują, że liczba lekarzy jest niewystarczająca w kontekście potrzeb naszego społeczeństwa². Sytuację pogarsza dodatkowo rozwój pandemii koronawirusa COVID-19. Przychodnie przez długi czas funkcjonowały zdalnie przez co wielu pacjentów, wskutek utrudnionego kontaktu z lekarzem, przerwało swoje terapie.

Z kolei według Raportu Deloitte ponad 12% Polaków deklaruje, że ma niezaspokojone potrzeby związane z leczeniem. Jako powody pacjenci wskazują: (1) czas oczekiwania na wizytę, (2) brak czasu na wizytę u lekarza, (3) zbyt dużą odległość do szpitala czy przychodni³.

W związku z powyższym, pragniemy wskazać, że placówki apteczne są potrzebne i są odpowiednim miejscem, w którym pacjent może zaspokoić swoje podstawowe potrzeby zdrowotne, dzięki poszerzaniu katalogu świadczonych w nich usług. Aktualnie w aptekach wykonywane są szczepienia przeciwko COVID-19, a od niedawna rozpoczęto również szczepienia przeciwko grypie. W planach

¹ Rynek Apteczny w Polsce, Raport GrantThornton, czerwiec 2021

² Baza Danych OECD Health Care Resources Database

³ Jak wprowadzić w Polsce opiekę farmaceutyczną. Rola i wyzwania współczesnej apteki, Raport Deloitte., 2018 r.

regulatora jest uruchomienie procedury umożliwiającej wystawienie recepty kontynuowanej w aptece, czy przeprowadzanie przez farmaceutów prostych badań diagnostycznych. Takie działania zdecydowanie skracają drogę do uzyskania właściwej pomocy, a czas oczekiwania pacjenta na odpowiedź na jego potrzeby w odniesieniu do całego systemu opieki zdrowotnej znacznie się poprawia. Farmaceuci, dzięki poszerzeniu ich kompetencji, niewątpliwie odciążają polską służbę zdrowia.

Decyzje GIF, który pośrednio sprawuje nadzór również nad aptekami, mają wpływ na to, czy w danym miejscu funkcjonuje apteka czy też nie, co wpływa na zwiększenie lub zmniejszenie dostępności pacjentów do produktów leczniczych oraz oferowanych w aptekach usług. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w obecnych czasach apteki mają zdecydowanie inny i szerszy zakres działania niż tylko i wyłącznie wydawanie leków. Wzorem krajów zachodnich apteki powinny stanowić centra zdrowia, w których pacjent ma swobodny i równy dostęp do kompleksowych usług prozdrowotnych, i o których powinien być informowany w sposób jasny i transparenty. Tymczasem, zakaz reklamy aptek, surowo interpretowany przez inspekcję farmaceutyczną, nie pozwala chociażby na informowanie pacjentów o tym, czy dana apteka wykonuje leki recepturowe. Aktualnie istnieje obowiązek prawny, by każda nowo otwierana apteka posiadała izbę recepturową i wykonywała leki recepturowe. Jednak dla aptek, które takiego pomieszczenia nie posiadały, nie został wprowadzony nakaz jego wydzielenia. W konsekwencji, nie każda apteka wykonuje leki recepturowe, o czym pacjenci z reguły dowiadują się dopiero przy okienku.

Pacjenci nie zdają sobie również sprawy z tego, w czym farmaceuta, który jest najbliżej, i który najszybciej reaguje na ich pierwsze potrzeby, może im pomóc. Zamiast promować pozytywne i propacjenckie działania realizowane w aptekach, prowadzone są takie, które skutecznie zniechęcają do aktywności społecznie pożądaných i koniecznych z punktu widzenia dobra pacjenta. Dlatego, poza funkcją kontrolną, którą sprawuje urząd, należałoby tworzyć wytyczne i wskazywać kierunki do działania dla interesariuszy rynku farmaceutycznego, w taki sposób, żeby pacjent był dobrze poinformowany – co, gdzie i w jaki sposób może otrzymać z korzyścią dla siebie i swojego zdrowia. Ważne jest, aby przy tworzeniu takich wytycznych prowadzić szerokie konsultacje ze stroną społeczną reprezentującą punkt widzenia końcowego odbiorcy Strategii, czyli pacjenta.

Uważamy, że pacjent ma prawo do informacji o tym:

- gdzie znajdzie lek, którego potrzebuje,
- z jakich usług może skorzystać w aptece,
- gdzie przeprowadzane są programy pilotażowe nowych usług,
- jakie terapie są dla niego możliwe i dostępne, w tym terapie innowacyjne.

W związku z powyższym, wnosimy o **wyeliminowanie barier ograniczających swobodę dialogu i komunikacji z pacjentem poprzez informowanie o aktywnościach placówek realizujących funkcję apteki jako centrum ochrony zdrowia.**

Wzorem innych krajów europejskich powinniśmy dążyć do zwiększania zakresu usług, które są oferowane pacjentom, jednocześnie odciążając polską służbę zdrowia. Naszym zdaniem, aby zapewnić bezpieczeństwo i poczucie komfortu pacjentom, Państwowa Inspekcja Farmaceutyczna powinna prowadzić działania zmierzające do zwiększenia poziomu zaufania do farmaceutów. W tym miejscu należy wskazać, że stan pandemii, powodujący liczne zakażenia wirusem SARS-CoV-2, pokazał, jak aktywną i godną zaufania grupą zawodową są farmaceuci i jaką rolę odegrali w trudnym dla wszystkich

czasie, kiedy dostęp do placówek medycznych był mocno ograniczony. Szacuje się, że tylko w pierwszych tygodniach pandemii do aptek trafiło ponad 20 mln pacjentów.

Należy podkreślić, że zgodnie z deklaracjami autorów Projektu strategii, jednym z głównych celów nowelizacji miało być, m.in. **wypracowanie rozwiązań korzystnych dla pacjentów**.

Naszym zdaniem pacjent powinien być beneficjentem zmian, które GIF planuje wdrożyć przez kolejne 4 lata. Mając to na uwadze, proszę o uwzględnienie stanowiska Fundacji w procesie tworzenia Strategii.

Z poważaniem,

Monika Szenfer
Pełnomocnik

Fundacja na Rzecz Pacjentów
Opieka Farmaceutyczna w Centrum Uwagi

W załączeniu: kopia pełnomocnictwa z dnia 15.09.2020 r.